

Verktøyark

Evaluering og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner

I dette verktøyarket finner du en samling av erfaringer og tips fra fylker og kommuner som har utviklet og gjennomført samtalebasert evaluering og tilbakemeldinger på produksjoner i Den kulturelle skolesekken.

Les om planlegging og gjennomføring av metoden, og om bruk av resultatene. Metoden kan brukes av både produsenter og formidlere og er i samspill med skolens vurderingspraksis.

**ELEV
MED
VIRK
NING**

Evaluering og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner



Hvorfor innhente evaluering og tilbakemelding på DKS-produksjoner?

Denne metoden gir direkte tilgang til elevenes meninger om DKS-produksjoner de opplever. Deres tanker og refleksjoner kan gi oss verdifull informasjon som kan bidra til en kvalitetssikring av den aktuelle produksjonen, men også fremtidig læring for produsenter og formidlere. Metodens omfang tillater ikke evaluering og tilbakemeldinger på alle produksjoner, men det kan gjøres et utvalg.

Resultatene har verdi for den enkelte produksjon, men også i et læringsperspektiv for produsenter og formidlere i DKS. Metoden er enkel å gjennomføre og kan utføres av alle som ønsker medvirkning til utvikling av tilbudet.

Innhold

- En kort introduksjon.....2
- Forberedelser2
 - Mål2
 - Rammefaktorer2
 - Utvikling av plan for gjennomføring.....3
 - Utstyr3
 - Utvikling av informasjon4
 - Samarbeid4
- Gjennomføring5
 - Opplevelsen.....5
 - Elevmøtet5
 - Samtalen5
- Etterarbeid5
 - Innsamling av data6
 - Bruk av resultater6
 - Tilleggsressurser6

Loggark, eksempel A.....7

Loggark, eksempel B.....8

- Prosjektinformasjon9
 - Utviklere.....9
 - Bakgrunn9

Å innhente elevers evalueringer og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner er nyttig på flere nivå. Ordningen har barn og unge som målgruppe og skal ha høy kvalitet, oppleves som relevant og være i samspill med skolens læreplaner. Et sentralt prinsipp er at eleven har en rolle i utformingen og gjennomføringen.

DKS-tilbudet blir i stor grad både produsert, programmert og formidlet av voksne. Elevens stemme er viktig i henhold til mål og føringer for ordningen, men også viktig for eleven selv og skolen som institusjon. Ved å bidra til utvikling av eget tilbud kan både eierskap til ordningen og kunnskap om demokratiske prinsipper styrkes.

Evaluering og tilbakemeldinger på kunst- og kulturproduksjoner gir elevene reell vurderingskompetanse og mulighet til å se konkrete resultater av arbeidet. Vurdering (vurdering for læring) er nedfelt i opplæringsloven og representert på alle trinn og i alle fag i læreplanen. Evaluering og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner er derfor både relevant for eleven selv og i samspill med skolens læreplaner.

En kort introduksjon

«Dette er et godt verktøy for å få elevene til å dele egne tanker uten spesifikk forkunnskap eller kjennskap til de som leder samtalen» (DKS Oslo)

Metodens grunnpillarer beskrives i artikkelen «Samtaler med barn om kunst- og kulturproduksjoner» av Beate Børresen. Teksten beskriver og begrunner metodens aktiviteter og bør leses i sammenheng med dette verktøyarket. Les mer under *Prosjektinformasjon*.

Metoden gjennomføres i et fysisk møte med elevene i etterkant av DKS-opplevelsen. Elevens evalueringer og tilbakemeldinger innhentes ved hjelp av en organisert samtale som følger noen forhåndsbestemte rammer og tar i bruk ulike verktøy i gjennomføringen.

Samtalens viktigste verktøy er loggark som er utviklet spesielt for den aktuelle produksjonen. Loggarkene inneholder noen få konkrete spørsmål omkring målet for samtalen og angir hvor mye tid som er avsatt for de ulike aktivitetene. Det kan i tillegg inneholde en påstand elevene skal ta stilling til og en

metasamtale. Elevens svar benyttes deretter som grunnlag for videre samtale om temaet. Ved hjelp av ulike verktøy for gjennomføring, sikres deltakelse fra alle elevene.

Forberedelser

«God planlegging gir forutsigbarhet og trygghet for den som gjennomfører samtalen og for elevene som deltar» (DKS Oslo)

Mål

Hva vil vi oppnå med samtalen?

Før en går i gang med planlegging, anbefales det å reflektere over, og definere, hva man ønsker å oppnå i møte med elevene. Tiden for gjennomføring er knapp, og det anbefales å ikke ha for høye ambisjoner. I starten kan man fordype seg i få, spesifikke mål. Målet for samtalen er styrende for utvikling av materiell og for hvilke metoder en bør benytte i gjennomføringen.

Fokusområder kan være

- å utvikle eller videreutvikle en produksjon
- å finne ut om produksjonen er tilpasset målgruppen
- å få kunnskap om elevenes opplevelse av aktualitet, relevans, kvalitet eller samspill med læreplaner
 - Opplever elevene produksjonen som nyskapende?
 - Formidles budskapet tydelig? Oppleveres det som relevant?
- å få informasjon om elevenes opplevelser og emosjoner tilknyttet forestillingen
- å få vite mer om elevenes syn på formidlingsmessig kvalitet
- å styrke egen kompetanse på produksjon, målgruppeforståelse, programmering, med mer
- programmering av tilbudet

Rammefaktorer

Tid

Samtalen bør ikke vare lengere enn at elevene finner motivasjon til å gjennomføre. Det anbefales ikke å overstige 60 minutter. Ved god planlegging, er metoden gjennomførbart på 45 minutter. Ta hensyn til elevenes pauser, spesielt spisetiden.

Type produksjon

Skal elevene se en forestilling eller delta på et verksted? Har de vært mye i bevegelse eller sittet lenge i ro? Ulike produksjoner har ulike grader av fysisk og mental aktivitet, og varigheten kan strekke seg fra en skoletime til en hel skoledag. Disse faktorene kan påvirke elevens deltagelse i samtalen og bør derfor tas hensyn til i gjennomføringen.

Lokasjon og logistikk

«Det er viktig at samtalen gjennomføres i omgivelser som oppleves som trygge for elevene» (DKS Bergen)

Dersom produksjonen ikke gjennomføres på skolen, kan det være greit å undersøke om det er tilgang til et eget rom, tavle, bord og stoler på formidlingsstedet. Sjekk også om elevene tar med egne skrivesaker.

Tips:

- For de yngste elevene, anbefales det å gjennomføre samtalen på skolen, eller se til at lokasjonen ikke bidrar til å distrahere elevene.

Utvikling av plan for gjennomføring

«Å følge en fast struktur på gjennomføring, med en tydelig samtaleleder, gir forutsigbarhet og trygghet for alle som deltar. Utvikling av kjøreplan og loggark bidrar til å legge et godt grunnlag for samtalen for både samtaleleder og elever» (DKS Oslo)

Kjøreplan

Det anbefales å lage en kjøreplan før første gangs gjennomføring. Denne er å betrakte som et manuskript hvor alt som er relevant for å lykkes, skrives ned. Det kan for eksempel være nyttig å tenke godt gjennom hvordan en ønsker å fremstå for elevene og hvordan interesse og motivasjon for oppgaven skal opprettes og opprettholdes gjennom økten.

Tips til innhold:

- Notater om hvordan du presenterer deg selv og oppgaven.
- Tidsangivelser for de ulike aktivitetene.
- Viktig informasjon som skal gis underveis.
- Oversikt over hvem som skal utføre hvilke oppgaver. Dette er aktuelt dersom flere medvirker i gjennomføringen.

Loggark

«Det er viktig med gode spørsmål som skapar undring ein kan reflektera vidare over, og det er viktig med ein struktur der alle kjem til orde»

(DKS Rogaland)

Loggarkene bør tilpasses for hver enkelt gjennomføring. Loggarket gir elevene mulighet til egen tenkning og refleksjon, men også nødvendig rom for veksling mellom ulike aktiviteter. Ikke minst er bruk av loggark til hjelp for å holde både samtaleleder og elevene fokusert på målet for samtalen. Loggark er i tillegg viktig som dokumentasjon til bruk i etterarbeidet. Prøv ut loggarket i forkant. Slik sikrer du at innholdet er tilpasset elevgruppen og målet for samtalen.

Sjekkliste:

- Er spørsmålene åpne og innbyr til refleksjon?
- Er setningsoppbygging, ord og begreper tilpasset målgruppen?
- Er tiden som er avsatt til å svare, i samsvar med spørsmålets omfang?
- Åpner spørsmålet for svar på det som er målet for samtalen?
- Er påstandene aldersadekvate?



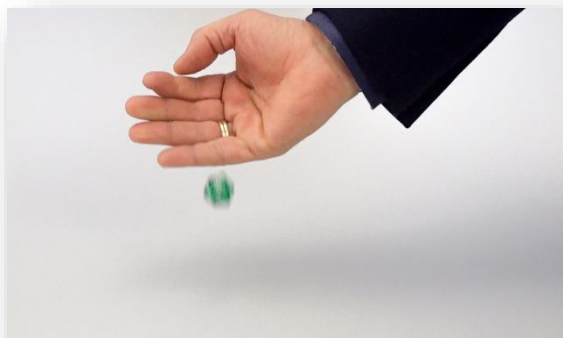
Eksempel på bruk av loggark.

Utstyr

Kjøreplan og loggark er de viktigste dokumentene for samtalelederen. Terning og tavle er verktøy som anbefales som hjelp til å strukturere samtalen og inkludere alle elevene.

Terning

«Bruk av terning gjer samtalen litt meir leiken for elevane og gjer at alle kjem til orde» (DKS Rogaland)



Terning brukes for å fordele ordet og bidrar til at alle elevene får lik mulighet til å delta aktivt i samtalen. En tilfeldig utvelgelse gjør at «stille» elever kommer til orde og likestilles med verbalt aktive elever. For noen kan en slik form for utvelgelse oppleves uvant eller ubehagelig. Det anbefales derfor å avtale hvilke strategier de kan ta i bruk dersom de av ulike årsaker ikke ønsker å få ordet.

Tips:

- Det er lov å si pass
- Et blikk ned i bordplaten kan også bety pass
- Bruk terninger med høye siffer. De kan kjøpes i butikker som selger rollespill.

Tave

«Kombinasjonen av samtale og noko skriftleg gjer at ein får fram fleire synspunkt frå flest mogleg av respondentane.» (DKS Rogaland)

Bruk av tavle har flere funksjoner. Å skrive ned elevenes kommentarer gir samtaleleder mulighet til å undersøke om svaret er forstått riktig, komme med oppfølgingsspørsmål og dokumentere utsagn som ikke er å finne i loggarkene. Tavlebruk gir kredibilitet til elevenes mening og er til god hjelp for å holde på elevenes oppmerksomhet og motivasjon.

Tips:

- Bruk en medhjelper til å skrive dersom det er vanskelig å skrive, trille terning og holde samtalen i gang samtidig.
- Pek på ord og setninger som er en del av samtalen.
- Ta bilde av tavlen etter endt økt.

Utvikling av informasjon

«Det er smart å avtale med aktuell skole i god tid, og ta dem med på råd i planleggingen» (DKS Trondheim)

Det anbefales å sette sammen en informasjonspakke som følger henvendelsen til skolen. Slik sikres at både du, lærere og elever er godt forberedt.

Informasjonen kan inneholde:

- Hvem er dere, og hvorfor tar dere kontakt?
- Hva vil dere oppnå ved besøket, og hvordan skal resultatene brukes?
- Hvorfor er elevenes evaluering og tilbakemeldinger viktig for DKS?
- Hvordan organiseres samtalen, og hva bør ligge til rette for en god gjennomføring?
- Hvilken rolle er det ønskelig at læreren skal ha i gjennomføringen?
- Hvordan kan lærer forberede elevene?
- Hvilke behov har dere for rom og utstyr?
- Skal formidler delta i samtalen?
- Hvilke kriterier har dere for utvalg av elever? Hele klassen, eller noen få som oppfyller visse kriterier?

Tips:

- Å vurdere, evaluere og gi tilbakemeldinger er kompetanser som har bred plass i skolen. «Vurdering for læring» er representert i alle fag og på alle trinn. Artikkelen «Vurderingskultur i skolen» anbefales som vedlegg til informasjonen som sendes skolen. Les mer under *Tilleggsressurser*

Samarbeid

Samarbeid med lærer

Klassens lærer kan bidra med informasjon av stor betydning i planleggingsfasen. Vær spesielt oppmerksom på dette dersom det er ønskelig å gjennomføre samtaler på spesialskoler og i klasser med en stor andel minoritetsspråklige elever.

Tips:

- DKS Rogaland har utviklet og gjennomført en pedagogisk differensiert versjon til bruk for minoritetsspråklige elever. Les om deres erfaringer og tips på Kulturtankens ressursside.

Samarbeid med eksterne ressurser

Metoden er utviklet og tilrettelagt for ansatte i DKS, men det kan også være fruktbart

å inkludere eksterne samarbeidsparter. Gode samarbeidsparter utvider kompetansefeltet og kan stimulere til mer samhandling i arbeidet med å utvikle DKS-tilbudet.

Samarbeidsparter kan være

- institusjonsteater eller frie scenekunstnere
- bibliotek
- kunst- og kulturinstitusjoner
- kunst- og kulturfestivaler
- kunstnere og formidlere i DKS

Gjennomføring

«Elevane var nysgjerrige og villige til å dele. De likte strukturen.» (DKS Asker)

En økt går sjeldent akkurat som planlagt, på godt og vondt. Ved godt forarbeid, er man bedre rustet for uforutsette hendelser. En trygg samtaleleder, tydelige rammer, gode instruksjoner og noen ideer om hvordan elevene kan motiveres for oppgaven, kan bidra til et trygt og åpent refleksjonsrom som resulterer i verdifulle tilbakemeldinger.

Opplevelsen

«Det var viktig at jeg så den samme produksjonen, slik at jeg kunne assosiere og undre meg over de samme tingene som barna.» (DKS Bergen)

Det anbefales å være til stede sammen med elevene i avvikling av produksjonen. Observatørrollen gir mulighet til å fange opp elevenes emosjoner, delaktighet, verbale og ikke-verbale reaksjoner, og eventuelle hendelser fra formidlingen som kan egne seg som samtalestarter etterpå.

Elevmøtet

«Me har alle ulikt syn på ting som skjer og når me kan diskutera det, ser me nye ting som ein ikkje så den fyrste gongen» (Elev, DKS Rogaland)

Informasjon om hva elevene skal delta på, er viktig. Gjør en vurdering på hvilken informasjon elevene skal få i forkant og hvem den skal formidles av. I noen tilfeller holder det at lærer informerer, i andre tilfeller kan et formøte med samtaleleder være klokt.

Samtalen

«Å få i gang samtaler med elever man ikke kjenner så godt kan være vanskelig. En har kort tid til å skape tillit mellom den som leder samtale og elevene. Med dette verktøyet kommer man nærmere» (DKS Trondheim)

Samtalen bør finne sted så snart som mulig etter endt formidling. Umiddelbare reaksjoner og tilbakemeldinger kan være verdifull informasjon, og om det går for lang tid mellom opplevelsen og samtalen, kan mye gå tapt. Det er ønskelig å få elevens ufiltrerte mening uten for mye ytre påvirkning.

Engasjerte og motiverte elever er en styrke for samtalen. Tenk gjennom hvordan elevene kan oppmuntres til deltagelse og hvordan det på best mulig måte kan legges til rette for et trygt miljø som stimulerer til åpenhet og refleksjon.



Det er alltid lurt med en plan B om uforutsette hendelser gjør at samtalen ikke kan gjennomføres som planlagt. En må være forberedt på at noen beslutninger må tas i øyeblikket, en kan ikke planlegge for alt.

Etterarbeid

«Loggarkene er et godt verktøy for å gi tilbakemeldinger til utøvere. Utøverne lytter på en mye bedre måte når de vet at det kommer fra ungdommene direkte.» (DKS Viken)

Elevers evaluering og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner innhentes som bidrag til å utvikle DKS-ordningen og er viktig for å lage et

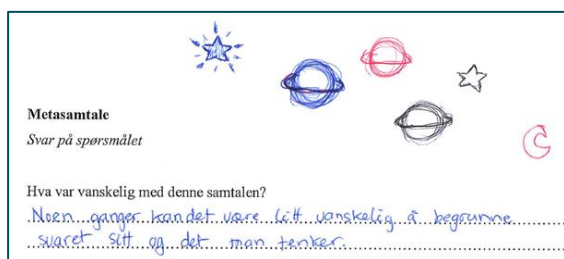
tilbud som oppleves å ha høy kvalitet i alle ledd. Resultatene kan benyttes i eget arbeid med utvelgelse, programmering og innholdsproduksjon, eller i samarbeid med formidlere for utvikling eller videreutvikling av produksjoner.

Innsamling av data

All informasjonen som innhentes, er nyttig for det videre arbeidet.

Huskeliste for forenkling av etterarbeidet:

- Ta bilder av det som skrives på tavlen underveis i gjennomføringen.
- Elevenes loggark må samles inn. Husk at besvarelsene skal være anonyme.
- Loggarkene kan digitaliseres og formidles til utøveren i etterkant.
- Lag en punktvis oppsummering av besvarelsene. Følg til skriftlig, verbal og ikke-verbal informasjon fra tavlefoto, samtaler og observasjoner.
- Ta vare på egne notater fra samtalen.



En samtale om samtalen kan være til god hjelp for å justere gjennomføringen.

Bruk av resultater

Målet for samtalen bestemmer hvordan resultatene benyttes i etterarbeidet.

Intern bruk av resultater

Hvordan elever opplever tilbudet i Den kulturelle skolesekken gir viktige bidrag til utforming av tilbudet. Tilbakemeldingene kan være nyttige for egen læring og utvikling, kvalitetskontroll, utvelgelse og programmering av tilbudet, og utvikling og videreutvikling av produksjoner.

Samarbeid med formidler

Det anbefales å ta et bevisst valg på om, og eventuelt hvordan, formidler skal inkluderes i prosessen. Formidler kan involveres i både forberedelser og etterarbeid. Vær oppmerksom på at dersom formidleren deltar i

gjennomføring av samtalen, kan elevene holde igjen informasjon. Noen ganger er informasjon om evalueringen og deling av elevenes tilbakemeldinger nok. Elever kan komme med forslag til forbedringer, enten det etterspørres eller ei, og en videreformidling av dette kan ha stor verdi for formidlerens videre arbeid.

Bekreftelser på det som fungerer, er en god motivasjonsfaktor.

Dersom elevers evaluering og tilbakemeldinger skal benyttes til å utvikle eller videreutvikle produksjoner, kan formidler involveres allerede på planleggingsstadiet. I noen tilfeller kan det være aktuelt å utvide samarbeidet og invitere elever med som medprodusenter. Se eget verktøyark om elever som medprodusenter på Kulturtankens ressursider.

Tilleggsressurser

Artikler

- «Samtaler med barn om kunst- og kulturproduksjoner», av Beate Børresen
- «Vurderingskultur i skolen», av Line Margrethe Tyrdal
- «Kunstens egenverdi (og litt om tilbakemeldinger)», av Eirik Willyson
- Differensiert metode for evaluering og tilbakemeldinger, av DKS Rogaland.

Film

- Evaluering og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner, produsert av Kulturtanken

Loggark

Eksemplene er hentet fra DKS Oslo.

I eksempel A ble samtalen gjennomført etter avvikling av samtidskunstverkstedet *Kunsten å utforske en annen virkelighet*. Eksempel B hører til visning av forestillingen *Star Wars (med å)*.

Legg merke til at det i eksempel B er føyd til en påstand og en metasamtale. I tillegg er spørsmål om følelser og tidsangivelse for aktivitetene utelatt. Samtalelederen holdt rede på tidsbruken. De ulike eksemplene er tilpasset målet for samtalen, elevenes alder og type produksjon.

Loggark, eksempel A

Samtale om verkstedet *Kunsten å utforske en annen virkelighet*

Dato: Klasse: Skole:

Alene på fast plass i klasserommet. Svar på spørsmålene (5 minutter)

A: Skriv ned en bra ting du gjorde i *Kunsten å utforske en annen virkelighet*?

.....

Det var bra, fordi.....

B: Beskriv noe du følte da du var med på *Kunsten å utforske en annen virkelighet*.....

.....

.....

C: Bør noe forandres i kunstverkstedet?

Nei, fordi.....

Ja, forslag til forandring.....

.....

I gruppe (15 minutter)

1. **Sammen, runden (5 minutter).** Alle leser opp svaret sitt. Ta et spørsmål om gangen der alle leser opp sitt svar. Lytt til hverandre.

2. **Alene, tenkepause (2 minutter).** Skriv ned det svaret eller begrunnelsen fra runden som du synes er viktigst eller best på spørsmål A og C

A.....

C.....

3. **Sammen, runden der vi lytter til hverandre (8 minutter).** Bli enig om hvilken begrunnelse på spørsmål A og C som dere vil presentere for resten av klassen. Alle skriver på hvert sitt ark.

A.....

C.....

Plenum, presentasjon for klassen (15 minutter)

Loggark, eksempel B

Samtale om forestillingen *Star Vårs* (med å)

Dato: Klasse: Skole:

Tenkepause

Svar på oppgavene

1. Noe som var bra med *Star Vårs* (med å)

.....

.....

.....

2. Bør noe forandres i denne forestillingen?

Ja/Nei, fordi.....

.....

.....

Gi forslag til forandring hvis du svarer ja.....

.....

.....

3. Det er bra at en mann spiller en dame.

Enig/ Uenig, fordi.....

.....

.....

Samtale

Vi lytter til hverandres erfaringer og ideer.

Metasamtale

Svar på spørsmålet.

Hva var vanskelig med denne samtalen?.....

.....

.....

Prosjektinformasjon

Utviklere

Metoden har blitt utviklet og gjennomført av DKS-administrasjoner i Viken, Oslo, Trondheim, Bergen, Rogaland og Asker i samarbeid med Kulturtanken.

Metoden Evaluering og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner er basert på Beate Børresen, Dosent emerita, OsloMet, sitt arbeid med Filosofiske samtaler med barn. Børresen har bistått prosjektet ved å gi samarbeidspartene en innføring i sine metoder, og ved veiledning og tilbakemeldinger i utvikling- og gjennomføring av prosjektet. I tillegg har flere av administrasjonene benyttet hennes kompetanse på eget initiativ.

I artikkelen «Samtaler med barn om kunst- og kulturproduksjoner» beskriver Børresen de viktigste pilarene for bruk av metoden. I artikkelen begrunnes bruken av de ulike verktøyene og det beskrives hvordan de medvirker til å sikre en god gjennomføring. Artikkelen er tilgjengelig på Kulturtankens ressurssider og bør leses i sammenheng med dette verktøyarket.

Bakgrunn

Pilotprosjektet *Evaluering og tilbakemeldinger på DKS-produksjoner* er et resultat av Kulturtankens utviklingsprosjekt DKS-Skole (2018-2020) og delprosjektet Prosjekt elevmedvirkning. Kulturtankens prosjektleder for elevmedvirkning var Bente Aasheim.

Et av målene for Prosjekt elevmedvirkning har vært å bedre implementering og demokratisering av DKS-tilbudet i skolen. En ønsket effekt har vært å få bedre innsikt i elevers syn på arrangementer i regi av DKS og gjennom dette bidra til å styrke den kunstneriske og formidlingsmessige kvaliteten på tilbudet.

I kartlegging av det systemiske kvalitetsarbeidet i DKS-ordningen, utført av Kulturtanken i 2019 som en del av etatens Kvalitetsprosjekt, ble det observert og definert et behov for utvikling av evaluering og tilbakemelding i DKS. Kartleggingen avdekket blant annet at det fantes få modeller for innhenting av elevenes stemmer i kvalitetsarbeidet. Dette ble også uttrykt som et behov fra flere av respondentene i undersøkelsen. Kulturtankens prosjektleder for Kvalitetsprosjektet var Gustav Jørgen Pedersen.

Prøveprosjektet kom i stand som et samarbeid mellom Kvalitetsprosjektet og Prosjekt elevmedvirkning. Samarbeidspartene kunne utvikle og gjennomføre prøveprosjektet innenfor noen få kriterier: Metoden skulle være samtalebasert, mulig å repetere over flere år og overførbart til andre DKS-administrasjoner. Det var en forutsetning at metoden gav rom for lokale tilpasninger.

Foto

Marte Glanville/Kulturtanken, s.1

Espen Solli, s. 4

Torgeir Engen/Kulturtanken, s.5

Øvrige foto er fra DKS Oslo sin sluttrapport for prosjektet.